

ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

לא.

עין משפט גד מצוה

בא מיי פיה מהל
גירושין הלכה יג סמג
עש כ טו"ע הי"ע סימן
קלנו סעיף יג:
בב ב מיי פ"ט מהל
מכירה הלכה ה סמג
עש פכ טו"ע ח"מ סימן
רלה סעיף כב בג"ה:

תוספות ישנים

שאם אמה אומר חולצת
מתייבמת. וז"ל לפי
שחמורו צ"י כולל חולצת
(יג) ולא מתייבמת אמאי
לא אמרין שאם אמה אומר
חולצת מתייבמת. וז"ל
דהאם נמי אינה אסורה
לייבם אלא מדברין וז"ל
מתייבם ואין צדק כלום
חולצת מתייבמת. וז"ל
כדאמרין כאל. וז"ל ור'
דהאם נמי אינה אסורה
לשמוע דאמר שמי אחות
צדיקה מדאורייתא (לפי
כח) ובשעתה אסור
מזה אמרין לעל (עס)
חולצת ולא מתייבמת ואמאי
לא גורין שאם אמה אומר
חולצת מתייבמת דהא
מדאורייתא היא וז"ל לומר
מתייבם ואין צדק כלום.
וז"ל דאחות צדיקה והאמת
חולצת מתייבמת דהא
אסור מזה מלמא דלא
צדיקה היא ולא גורו בה
רצון: נפל הבית עליו ועל
בת אחיו וכו' ואמאי ניתא
אשה זו בחזקת בית לזקן
עומדת. וז"ל דארכה ניתא
בחזקת בית לייבם
[ע]אמתה הערוה מתחלה
מספק אמה זה לאוסרה
לומר שמה היאש קודם ולא
תאסרה מספק וז"ל
דצדיקה הוא להחזיקה
בחזקת בית לזקן יומר
מלייבם משום דלזקן
משמריה בניהתה בעל לבד
אזל להמירה לייבם כדון
מיתא בעל והערוה:
ובגירסא דהא מנאי
דצבת אחת. ור"ה דאמת'
פקדון אחאי נקט מלמיה
צבת אחת ומשום הכי
גורין חליצה אטו יבוס
והחליצה הוא חומרא
בעלמא לימני בשמי כמי
עדים וכו' החליצה כדון ולא
ננוור אטו יבוס ומשמי
משום דבעי למתן קדושין
דמשום גירושין לא מתייבם
דהא כבר מנין לה בגיטין
(עמ). אלא משום קדושין
דומיא דקדושין דמייבם צבת
אחת:

למאן דמיש לספק דרוסה כדאמר צריש אלו טרפות (חולין דף מג.
עס) וארי שנכנס לנין השורים ופסק התם אמרימ' (הלכתא דמושין
לספק דרוסה אע"ג דאמרין התם איכא למימר הכי ואיכא למימר
הכי מ"מ מסתברא טעמא לאיסורא טפי מלהתירא מדע דהא צבסק

כלבא ספק שוגרא אמרין התם (דף
ג:) אימור כלבא אפי' לשמואל דמיש
לספק דרוסה: **הבא נמי אם אתה**
אומר חולצת מתייבמת. מיהו דמעיקרא
פריך ואל תאסרה מספק ורובה
להמירה לייבם לכתחילה והשתא פריך
דאפילו חליצה לא תיבעי גזרה שמה
תמיבס ויש לומר דהכל הכי קאמר
מה מועיל שמה אסרה לייבס וכיון
דחולצת יבוס מתוך כך לייבס ומשמי
דחולצת ממה נפשך ואס יבא צבאקרא'
בעלמא לייבס אין צדק כלום:
נפל הבית וכו'. כאן יש מיהו
אמאי חשיב לה טפי בחזקת בית
לזקן מלייבס דהא קמן שניהם נמו
וכן יכול להיות שהיא מתה מחלה
כמו דבעל וז"ל דמשום הכי חשיב לה
טפי בחזקת בית לזקן מלייבס משום
דצבמתה בעל משמריה לזקן אכל
צבמתה הערוה אינה ניתרת לייבס עד
שימותה בעל עמה: **ואין ידוע**
איזה מהם מת ראשונה. קסבר האי
תנא דמיתה מפלת:

(ט) **למאי הלבא.** מיהו דמשנה
זו בגיטין צהורק (דף
עח.) ולא מסיק התם צבמרא למאי
הלכתא: **אין בשתי בתי עדים**
תתייבם ואין בכך כלום. פ"ה דחוק
הוא דאיך עלה על דעת המתוך לומר
כן ועוד דצספריס ישנים גרס דלמא
והוא מוחק וגרס ומו ונראה לר"י
דח"פ דומיא דקדושין וקדושין משמע
ליה דמייבם אף צבת אחת ואע"ג דצבת
אחת דאורייתא מתייבמת כיון דצב'
כימי עדים הויא ספיקא דאורייתא
גורו רצון שלל מתייבס צבת אחת
אטו צ' כימי עדים ופריך וקדושין
גופייהו מנאי דמייבם צבת אחת
דלמא דוקא צב' כימי עדים אכל צבת
אחת מותרת להתייבס ולא גורין אטו
צ' כימי עדים משום דצ' כימי עדים
גופייהו הויא ספיקא דרצון ומדאורייתא
אכל (ו) אי הוה בקדושין מייבם כימי עדים
בשמי כימי עדים אע"ג דלא איצטרך וכבר תנן ליה בגיטין ולהכי
קאמר דומיא דקדושין וקדושין גופייהו
דלמא צבתי כימי עדים דשמי כימי עדים
ושמי כימי עדים הכל הוה שוה שהכל ספיקא
דרצון כדמפרש ואזיל:
שרת' בתי עדים נמי ספיקא דרבנן. וז"ל
וכיון דמסקין דצבתי כימי עדים הוי ספיקא
דרצון רצה ורז יוסף לאוקמי ההוא
תנא

כיון דקמזכרת חליצה לזרה מידע ידעי.
קידושין והאי דלא מתייבמת זרתה חומרא
בעלמא הוא: ליסני. ספק קרוב לו: מידע ידעי
דחומרא בעלמא הוא. כלומר אי חיישת
דלא לימור אינשי מדחללה ודאי גירושין
גמורין יניהו דאי קדיש לה

כיון דקא מצרכת חליצה מידע ידעי דחומרא
בעלמא הוא א"ה גירושין נמי ליתני וליצרכה
חליצה ומידע ידעי דחומרא בעלמא הוא אם
אתה אומר חולצת מתייבמת הכא נמי אם
אתה אומר חולצת מתייבמת ותתייבם ואין
בכך כלום אחזקה קא קיימא איתיביה אבוי
נפל הבית עליו ועל בת אחיו ואין ידוע
איזה מהם מת ראשון צרתה חולצת ולא
מתייבמת אמאי הכא נמי נימא אשה זו
בחזקת בית לזקן עומדת ומספק אתה בא
לאוסרה אל תאסרה מספק וכי תימא ה"ג
לחומרא חומרא דאתי לידי קולא הוא שאם
אתה אומר חולצת מתייבמת גירושין דשכיחי
גורו בהו רבנן מ' מפולת דלא שכיחי לא גורו
בהו רבנן אי נמי גירושין דקיימא ערוה דקא
מוכח וצרתה קמצרכת לה חליצה אמרי קמו
ביה רבנן בגיטא דגיטא מעליא הוא ואתו
לייבומי לצרה מפולת מו קמו בהו רבנן
במפולת וגבי גירושין מו לא תנן והתנן
ה"ה עומדת ברה"ר וזרקו לה קרוב לה
מגורשת קרוב לו אינה מגורשת מחצה על
מחצה מגורשת אינה מגורשת ואמרינן
למאי הלכתא דאי בהו הוא אסורה ליה ואי
ערוה היא צרתה בעיא חליצה ולא אמרינן
שאם אתה אומר חולצת מתייבמת הא איתמר
עלה ר' רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הכא
בשתי בתי עדים עסקין אחת אומרת קרוב
לה ואחת אומרת קרוב לו דהוה ליה ספיקא
דאורייתא ומתניתין דהכא בבת אחת דה"ל
ספיקא דרבנן וממאי דמתניתין דהכא בבת
אחת דומיא דקדושין מה קדושין בבת אחת
אף גירושין בבת אחת וקדושין גופייהו ממאי
דבבת אחת דלמא בב' בתי עדים אי בב'
בתי עדים תתייבם ואין בכך כלום קיימי
ואין בכך כלום ותו בשתי בתי עדים נמי ספיקא
דרבנן היא דאמרי' אוקי תרי לבהדי תרי ואשה
אוקמה אחזקה מידי דהוה אנכסי דבר שמיא
ד' דבר שמיא זבין נכסי אתו בי תרי ואמרי
כשהוא חלים זבין ואתו בי תרי ואמרו כשהוא
שומה זבין ואמר רב אשי' אוקי תרי להדי תרי
וארעא

(א) לקמן פ"ט (ט) [עיונין
קג: ט"ז] (א) גיטין ע"ה,
(ד) [ע"ה] (ט) כמותו כ',
(ו) [ע"ה] (א) (ד) דף ע"ה,
(ח) [חולין גג:] (ט) [ע"ה]
הוא' צ"ב קטט: ד"ה
בחזקה:]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מידע
וכי דקיימא קידושין
דמתייבמת: (ב) תוס' ד"ה
ראמרי' למאי הלכתא:
(ג) ד"ה אי בשמי וכו'
ואין צדק כלום והא
קיימי עדים: (ד) בא"ד
אכל אי בקידושין הוה
מייבם וכו' דבבר פני לה
וכי קדושין מייבם נמי
צבת אחת:

מוסף רש"י

נפל הבית עליו ועל בת
אחיו. שהיא אשה, ספק
הוא מת מחלה ופלו
שחיהו לפני אחי ופותרת
זרתה משום זרת הבת,
ספק צבת אחיו מתה
ראשונה ובעצת נפילה
ליבם לא הויא זרתה צבת
ערוה, דתנן (ע"ה ב')
וטולן אס מתו או מאלו
צבתינו מתורת (קטון
טו). דבר שמיא זבין
נכסי. מנכ' קרקעותיו
(בבבב' ב'). חליצ' צבת
(ע"ה)

צבת אחת מתייבמת ולא גורין אטו שמי כימי עדים דשמי כימי
עדים גופייהו אינה חולצת אלא לחומרא ואס תתייבם אין צדק כלום
והכי מנינן למימר דתתייבס ואין צדק כלום (ו) קיימי עדים ואמרי כו'
ומסיק דלמא צבתי כימי עדים גופייהו הויא ספיקא דרצון כמו שהקשה
בכתלה והשתא לפי מסקנא זו בקדושין צבת אחת שריא להתייבס ומיהו
דלמא בעלמא קאמר ועוד אר"י דמנינן לפרש דמשמע ליה דבקדושין
איירי צבת אחת משום דצבתי כימי עדים לא איצטרך דפשיטא שהוא
ספיקא דאורייתא ותנן לה בגיטין (ג"ז ע"ה) גבי ספק גירושין דחולצת
אכל (ו) אי הוה בקדושין מייבם כימי עדים הוה מייבם נמי בגירייתא
בשמי כימי עדים אע"ג דלא איצטרך וכבר תנן ליה בגיטין ולהכי
קאמר דומיא דקדושין וקדושין גופייהו דלמא צבתי כימי עדים דשמי
כימי עדים ושמי כימי עדים הכל הוה שוה שהכל ספיקא דרצון כדמפרש
ואזיל:
שרת' בתי עדים נמי ספיקא דרבנן. וז"ל וכיון דמסקין דצבתי
כימי עדים הוי ספיקא דרצון רצה ורז יוסף לאוקמי ההוא
תנא

אף גירושין צבת אחת. כלומר אי הוה תני להו דע"כ הוה מיתוקמא
דומיא דקדושין משום הכי לא תני לה: הכי גרסינן וקידושין
גופייהו מנאי דצבת אחת דלמא צבתי כימי עדים אי צבתי כימי
עדים תתייבס זרתה ואין צדק כלום קיימי עדים ואמרי קרוב
לה ואס אמרס תתייבס ואין צדק כלום וטו צבתי כימי עדים
נמי ספיקא דרצון הוא דאמרין אוקי פני כו'. והכי פירושו
אי צבתי כימי עדים לא הוה תני ולא מתייבמת אלא מתייבס
ואין צדק כלום דהא אוקמת אחזקה דמותרת לייבס הוה ופרכינן
קיימי עדים כו' והאמרת שמי עדים ספיקא דאורייתא
היא ותו צבתי כימי עדים נמי ספיקא דרצון הוא ובגירושין גופייהו
אע"ג דצבת אחת אומרת קרוב לה לא הוה לן לאפקוי מחזקת בית
לשוק כיון דאיכא בת אחרייתא דאמרה קרוב לו ואמאי קתני חולצת. ואית
דמפרשי הכי אי צבתי כימי עדים מי הוה אמרין לעל צבסק קדושין
תמיבס ואין צדק כלום קיימי עדים ואמרי קרוב לה ומקודשת ועשיית
דראשונה זרת ערוה ואת אמרת מתייבס אלא ודאי צבת אי ומשום
דליכא אלא חד דלמא קרוב לה אמרין אוקי זרה אחזקה דשריא
ליבס וכך שמעתי וקשה צבתי משום דמייבם סיעתא למילמיה מדנפשיה
דהוה מתייבס ואין צדק כלום דלעיל הוה גופיה פירש הכי: